

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Вараського ліцею №5
Вараської міської ради
першого рівня - початкова освіта 1-4 класи
(«Освіта. Діти. Майбутнє»)

Зміст

1. Пояснювальна записка.....	3
2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою...5	5
3. Загальний обсяг навчального навантаження на рівні базової середньої освіти та його розподіл між освітніми галузями за роками навчання.....	6
4. Навчальні плани.....	6
5. Навчальні програми.....	8
6. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.....	9
7. Опис інструментарію оцінювання.....	11.

1. Пояснювальна записка

Освітню програму початкової школи Вараського ліцею №5 «Освіта. Діти. Майбутнє» для адаптаційно-ігрового циклу початкової освіти розроблено відповідно Державного стандарту початкової освіти, Концепції «Нова українська школа». Програму створено відповідно до інноваційного освітнього проєкту за темою «Створення моделі адаптивного інформаційно-освітнього середовища початкової школи», який реалізується згідно з наказом Міністерства освіти і моделі науки України «Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Створення адаптивного інформаційно-освітнього середовища початкової школи» на січень 2022- грудень 2027 років» від 16 березня 2022 року Ло245 (зі змінами).

Метою навчання за програмою є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей та наскрізних умінь, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, підготовки до свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних і культурних цінностей українського народу, формування м'яких навичок для навчання упродовж життя, формування здатності усвідомлено діяти для власного розвитку та користі для громади, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Реалізація мети початкової освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як:

визнання унікальності та обдарованості кожної дитини, що забезпечується рівним доступом до освіти, заборонаю будь-яких форм дискримінації або відокремлення дітей на основі попереднього відбору;

цінність дитинства, що оберігається шляхом встановлення освітніх вимог, які відповідають віковим особливостям дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема гру, обмеження обсягу домашніх завдань для збільшення часу на рухову активність і творчість дитини;

радість пізнання, що обумовлюється використанням в освітньому процесі дослідницької та проєктної діяльності;

розвиток вільної особистості шляхом підтримки самостійності, незалежного мислення, оптимізму та впевненості собі;

збереження міцного здоров'я та добробуту, яких можливо досягти шляхом формування здорового способу життя і створення умов для гармонійного фізичного та психоемоційного розвитку;

забезпечення безпеки у результаті створення атмосфери довіри, взаємоповаги та підтримки;

утвердження людської гідності шляхом виховання чесності, відваги, наполегливості, доброти, здатності до співчуття і співпереживання, справедливості, поваги до прав людини (зокрема, права на життя, здоров'я, власність, свободу слова тощо);

плекання любові до рідного краю та української культури, шанобливе ставлення до Української держави;

формування активної громадянської позиції, відповідальності за своє життя, розвиток громади та суспільства, збереження довкілля. У програмі визначено базові принципи навчання, модель навчання, змістові лінії; очікувані результати навчання та відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованих курсів. Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

дитиноцентричності й природовідповідності;

доцільності: відповідність навчальним цілям, кінцевій меті розвитку учня; спрямованості на розвиток дитини, адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей; формування свідомості; розвитку типів інтелекту учнів та активності учнів у навчанні;

взаємозв'язку: узгодження цілей, змісту та очікуваних результатів навчання; узгодженого формування ключових компетентностей;

науковості: включення в зміст навчання науково перевірених знань, які відповідають сучасному рівню розвитку науки; е доступності: викладання і зв'язку теорії навчання з життям і практикою;

логічної послідовності: наступності, систематичності та безперервності розвитку учня; достатності розвитку в учнів ключових компетентностей; причиновнаслідкових розкриття зв'язків явищ, процесів, подій, які вивчаються;

практичної спрямованості: можливості реалізації змісту освіти через предмети та інтегровані проекти;

адаптивності: врахування найкращого досвіду щодо структури та змісту програми; можливість творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

емоційності навчання: прийняття дитячих емоцій, пов'язаних із навчанням і розвиток вміння керувати своїми емоціями. Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких компетентностей, які об'єднуються в три групи: базові, наскрізні, ключові для реалізації яких чітко виділяється предмет, та які реалізуються як наскрізні змістові лінії в кожному предметі, та вміння, які формуються для всієї освітньої діяльності учнів. Ключові компетентності формуються, в першу чергу, при вивченні базового предмету та наскрізно в інших предметах/інтегрованих курсів. Наскрізні ключові компетентності формуються при вивченні всіх навчальних предметів/інтегрованих курсів.

Спільними для всіх ключових компетентностей є вміння:

читати з розумінням,

висловлювати власну думку усно і письмово,

критично та системно мислити,

проявляти творчість та ініціативність,

логічно обґрунтовувати позицію,

конструктивно керувати емоціями,

оцінювати ризики,

приймати рішення,

розв'язувати проблеми,

співпрацювати з іншими людьми.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою або продовжити навчання за цією програмою, якщо вони навчались за іншою освітньою програмою

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, адаптаційно-ігровий цикл навчання забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого

самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»). Зарахування до початкової школи здійснюється відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку. Діти, які перейшли з іншого закладу освіти і навчались за іншою освітньою програмою, можуть продовжити навчання за даною програмою без додаткових вимог.

3. Загальний обсяг навчального навантаження на рівні базової середньої освіти та його розподіл між освітніми галузями за роками навчання

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-х класів закладу складає 805 годин/навчальний рік, для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік. Навчальний план Навчальний план створено на основі Базового навчального плану початкової освіти для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання, який є складовою Державного стандарту початкової освіти.

4. Навчальний план для адаптаційно-ігрового циклу

Таблиця 1

<i>Освітні галузі</i>	<i>Навчальні предмети/інтегровані курси</i>	<i>Кількість годин на тиждень</i>	
		<i>1кл</i>	<i>2кл</i>
Мовно-літературна: (українська мова); іншомовна освіта	Українська мова та літературне читання	5	5
	Іноземна мова (англійська)	2	3
Математична	Математика	4	4
Мовно-літературна (2 год.), громадянська й історична (0,5 год.) соціальна та	Я і світ. Дидактичні ігри*	4	4

здоров'язбережувальна (0,5 год.) та мистецька (1 год.)			
Природнича (1год.), громадянська й історична (0,5 год), соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.)	Довкілля і Я (ДіЯ)**	2	2
Мистецька (1 год.)	Мистецтво***	1	1
Технологічна	Дизайн і технології	1	1
Інформатична	Інформатика	–	1
Фізкультурна	Фізична культура****	3	3
Разом		19+3	21+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	Я і світ. Дидактичні ігри*****	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження здобувача освіти		20	22
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної та варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25

* Я і світ. Дидактичні ігри – мовно-літературна (2 год.), громадянська й історична (0,5 год.), соціальна-здоров'язбережувальна (0,5 год) та мистецька (1 год.).

** Довкілля і Я (ДіЯ) – природнича (1 год.), соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.), громадянська й історична (0,5 год).

*** Мистецька – 2 год. (по 1 год. входить до інтегрованих курсів «Я і світ. Дидактичні ігри» та 1 год. – інтегрований курс «Мистецтво»).

**** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

***** Рекомендується використовувати на вивчення інтегрованого курсу «Я і світ. Дидактичні ігри».

Мовно–літературна освітня галузь в навчальному плані представлена навчальними предметами «Українська мова та літературне читання», «Іноземна мова» та інтегрованим курсом «Я і світ. Дидактичні ігри».

Математична освітня галузь представлена предметом «Математика». Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна» реалізуються через інтегрований курс «Довкілля і Я» та по 0,5 години «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна» входить до інтегрованого курсу «Я і світ.

Дидактичні ігри».

Розподіл годин між галузями в інтегрованих курсах «Я і світ. Дидактичні ігри» та «Довкілля і Я» під час проведення інтегрованих занять може перерозподілятися протягом тижня/місяця залежно від мети і завдань інтегрованих тем та підготовленості класу до опрацювання програмового змісту.

Для підвищення позитивної мотивації, розвитку *інформаційно-комунікаційної* компетентності, візуалізації, підтримки різних пізнавальних стилів навчання учнів при вивченні всіх навчальних предметів та інтегрованих курсів використовуються спеціальні комп'ютерні програми, які розміщені у захищеному електронному навчальному середовищі і доступні учням і в класі, і за його межами, зокрема в спеціально розробленому е-додатку.

Технологічна складова *інформаційно-комунікаційної* компетентності інтегрується в інтегрованому курсі «Дизайн і технології» та інші модулі для підтримки навичок роботи з інформацією, програмами та пристроями. Зміст мистецької освітньої галузі реалізується через інтегрований курс «Мистецтво» та інтегрований курс «Я і світ. Дидактичні ігри».

Освітню галузь «Фізкультурна» у навчальному плані представлено навчальним предметом «Фізична культура». Компетентності та вміння з фізичної культури, здоров'я та безпеки формуються постійно на уроках, в позаурочний час, під час хвилинок здоров'я та адаптуються під потреби учнів та можливості закладу освіти.

5. Перелік навчальних програм

Освітня галузь	Навчальний предмет/ інтегрований курс	Навчальна програма	Лист ІМЗО

Мовно-літературна: українська мова	Українська мова та літературне читання	Українська мова та літературне читання (цикл I (1–2 класи)	№21/10–306 від 17.05.2023
Мовно-літературна: іншомовна освіта	Іноземна мова (англійська)	Англійська мова цикл I (1– 2 класи)	№21/10–305 від 17.05.2023
Математична	Математика	Математика (цикл I (1–2 класи)	№21/10–306 від 17.05.2023
Природнича (1 год.), громадянська та історична (0,5 год) , соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.)	Довкілля і Я (ДіЯ)	Довкілля і Я (ДіЯ) (цикл I (1– 2 класи)	№21/10–306 від 17.05.2023
Мистецька (1 год.)	Мистецтво	Мистецтво	№22.1/12–Г–295 від 08.08.2022
Технологічна	Дизайн і технології	Дизайн і технології	№21/10–306 від 17.05.2023
Інформатична	Інформатика	Інформатика	№22.1/12–Г–294 від 08.08.2022
Фізкультурна	Фізична культура	Фізична культура	№22.1/12–Г–219 від 13.07.2022
Мовно-літературна (2 год.), громадянська й історична (0,5 год.), соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год) та мистецька (1 год.)	«Я і світ. Дидактичні ігри»	«Я і світ. Дидактичні ігри» цикл I (1–2 класи)	№21/10–342 від 21.06.2023

6. Рекомендовані форми організації освітнього процесу

До моделі навчання за програмою належать складові: методи навчання – (Як навчати?) та засоби навчання – (За допомогою чого навчати?) У першому

адаптаційноігровому циклі організація освітнього процесу здійснюється із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі з переважанням ігрових методів. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні методи навчання, традиційні та інноваційні методи навчання:

- Метод навчальних проєктів За методом проєктів учні створюють навчальний проєкт не частіше, ніж раз на місяць, за допомогою постановки проблеми, яку мають розв'язати учні в групах чи індивідуально. Кожен проєкт виконується у школі та завершується представленням його результату (продукту, розробленого індивідуально або в малих групах). На інших тижнях пропонується учням розв'язувати деяку проблему, яка складається з кількох взаємопов'язаних навчальною темою задач, але не передбачає отримання створеного власного продукту.

- Метод навчання за допомогою запитань В основі методу навчання за допомогою запитань лежить стимулювання природної допитливості молодших школярів. Постановка цікавих запитань з неоднозначною відповіддю є ефективним способом спонукати учнів до глибоких роздумів, сприяє підсиленню пізнавального інтересу, мотивує до здійснення дослідницької діяльності, і таким чином "запускає механізми неперервного навчання". Навчання за допомогою запитань (відповіді на запитання та формулювання запитань) спричиняє ланцюгову реакцію: запитання сприяють справжньому пізнанню та заохочують учнів ставити нові запитання – учні вчаться самостійно спрямовувати своє навчання.

- Дослідницько–пізнавальний метод (Inquiry Based Learning – навчання, побудоване на запитах). Центральне місце в освітній програмі займає прищеплення цікавості до наукових досліджень.

Проведення дослідження ґрунтується на трьох цілісних складових:

1. Знання, розуміння та застосування.
2. Навички та діяльність (процеси).
3. Етика та ставлення.

Ці складові мають важливе значення для наукової освіти. Ця освітня програма має на меті дати учням можливість бачити науку як значущу та корисну, – оскільки запит ґрунтується на знаннях і питаннях, що стосуються ролей, які відіграє наука у повсякденному житті, суспільстві та навколишньому середовищі. За авторською концепцією, для розвитку в учнів основ наукової освіти вчитель має застосовувати дослідницько–пізнавальний метод, використання якого має сформулювати учня як запитувача. Початковим моментом є те, що діти цікавляться і хочуть вивчити об'єкти навколо них, які зображуються зокрема за допомогою малюнків для тем тижня. Кінцева мета –

учні вміють користуватися науковими інструментами, які допомагають їм досліджувати свій природний та фізичний світ. При цьому вчитель має формувати у школярів навички організації наукових процесів (science process skills). За допомогою навчання логічно розбивати кроки в мисленні, учні можуть використовувати науковий процес, щоб дізнатися, як відповісти на їхні запитання про те, як працює світ. Навички організації наукових процесів включають спостереження за властивостями об'єктів, вимірювання величин, сортування/класифікацію, умовиводи, прогнозування (припущення), експериментування та спілкування при обговоренні.

- Методи стимулювання пізнавального інтересу: навчання через гру, доповнену реальність, перевернутий клас та інші методи та засоби навчання. За допомогою чого навчати? Завдання, які використовуються. Учні навчаються за допомогою виконання завдань:

- Тренувального типу для формування базових навичок.

- Компетентнісного типу, використання цих завдань формують знання, розуміння та застосування; передбачають виконання дій над об'єктами предметної галузі (навички та процеси) та формування ціннісних уявлень та емоційного інтелекту (етика та ставлення). Всі завдання передбачають якесь умовне виконання учнями ролей для:

- вирішення щоденних практичних завдань;
- вирішення завдань основ наукової освіти;
- успішного життя в громаді та суспільстві;
- особистісного розвитку дитини.

7. Опис інструментарію оцінювання

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) – контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів освіти формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів у поступі кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів освіти не передбачає порівняння із досягненнями інших. Навчальні досягнення здобувачів освіти у 1 – 2 класах підлягають вербальному формувальному та підсумковому оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті:

підтримати навчальний поступ учнів;

формувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках, діагностувати досягнення на кожному з етапів

навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів; запобігати побоюванням помилитися.

Інструментами формувального оцінювання учнів є:

Система оцінювання та критерії оцінювання з тем по предметах.

Захист результатів проєктів (за критеріями).

Портфоліо досягнень учня.

Цифрові інструменти оцінювання.

Вимірювання результатів навчання та освітньої траєкторії на основі «петлі зворотного зв'язку», яка забезпечується спеціальними дидактичними одиницями.

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою Вараського ліцею №5

Протокол №1 від 29.08.2025